



El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

aula 1

El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Presentació de l'activitat

Nivell	Secundària.
Durada	Una hora aproximadament.
Objectius	<ul style="list-style-type: none">▪ Prendre consciència dels diversos espais que ocupen les dones i els homes i les raons que n'expliquen les diferències.▪ Prendre consciència de la divisió sexual del treball i els estereotips de gènere i de com aquests poden limitar les tries i els espais on participem dones i homes.
Resultats esperats	Comprensió del fet que: <ul style="list-style-type: none">▪ Hi ha límits socials per a les dones i els homes que determinen els diversos espais de participació d'unes i dels altres.▪ Aquests límits es poden superar, ja que no són deguts a causes objectives.

El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Desenvolupament de l'activitat

- 1** El professorat introdueix l'activitat comentant-ne els objectius i fent servir algunes idees prèvies que es troben en **l'Argumentari**.
- 2** Tot seguit, demana a l'alumnat que comenci l'exercici de la Fitxa 1.1 **Imatges de dones i homes**, complementat l'exercici, si es vol, amb la lectura dels textos que aniran apareixent en les imatges dels diversos àmbits. Un cop vistos tots els àmbits, es demanarà a l'alumnat que triïn les imatges que els agradaria que representessin la societat.
- 3** Un cop han seleccionat les imatges, es comprovarà fins a quin punt és igualitari el món que han construït a partir de la selecció de les imatges.
- 4** A continuació se'ls convida a fer un primera reflexió sobre què els suggereixen les fotos i se'ls demana que contestin en grup les preguntes que es plantegen en la Fitxa 1.2 **Qüestions per al debat**. Se'ls informa que tenen uns 25 minuts per dedicar-los a la reflexió i que han d'escollir un company/a per prendre notes.
- 5** Abans d'acabar la sessió, el/la portaveu de cada grup presenta les conclusions que han obtingut davant del plenari.
- 6** Un cop s'han exposat les conclusions i, com a resum de l'activitat, se'ls demana que emplenin individualment la Fitxa 1.3 de **Les teves conclusions** que servirà per recapitular.

El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Recursos didàctics

► Materials per a l'alumnat:

- Presentació de l'activitat.
- **Fitxa 1.1:** Imatges de dones i homes.
- **Fitxa 1.2:** Qüestions per al debat.
- **Fitxa 1.3:** Les teves conclusions.

► Materials per al professorat:

- Argumentari.
- Solucionari.
- Glossari.

El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Argumentari

► A l'inici de l'activitat

Abans de començar l'exercici i d'explicar-ne breument les pautes, es pot fer una introducció comentant el següent: Les lleis garanteixen la igualtat de dones i homes en l'accés a l'educació, la feina, i totes les àrees de la vida, mentre que el dia a dia ens ensenya que encara som lluny d'aconseguir la igualtat real. Creieu que hi ha diferències entre dones i homes a l'hora de participar en la vida pública, laboral, social, econòmica, política i domèstica? Reflexionarem sobre aquest fet i les seves causes.

► Per a la dinàmica de l'activitat

Mentre es desenvolupa l'exercici basat en les (Fitxa 1.2) **Qüestions per al debat**, es recomana que el professorat pari esment a les aportacions realitzades per cada grup de treball i reconduïxi el debat quan s'estigui desviant dels objectius. En particular caldrà que observi com sorgeixen i es projecten els **estereotips i rols de gènere** en les converses i farà que l'alumnat se n'adoni (quan ho cregui convenient).

ALGUNES PREGUNTES QUE ENS PODRIEN SERVIR DE GUIA PER REORIENTAR EL DEBAT GENERAT EN AQUESTA ACTIVITAT, A MÉS DE LES QUE HI HA A LA FITXA, SÓN:

- S'educa igual els nois que les noies?
- Influeix això a l'hora d'escollir?
- Quins límits són els que determinen allò que escollim?
- Us sembla adequat que es pugui seguir dient que "les dones i els homes no tenim les mateixes habilitats per fer les coses i no es pot esperar el mateix d'elles que d'ells"?
- Que penseu que hauríem de fer per superar-los?
- Creieu que existeix un "**sostre de vidre**" per a les dones a l'hora de promocionar-se en els diferents àmbits socials?

El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Solucionari

► Per finalitzar l'activitat

Podem tancar l'activitat recordant que moltes de les diferències entre dones i homes són degudes a les normes produïdes per la **socialització diferencial de gènere**. Aquestes normes indiquen com s'han de comportar els homes i les dones per respondre a allò que s'espera d'ells i elles segons el seu **sexe**. No responen a les realitats dels uns i de les altres. A més, sovint són limitadores i solen ser sexistes, impeding d'aquesta manera la igualtat d'oportunitats entre dones i homes.

És important que l'alumnat aprengui a detectar quins límits i normes imposades no responen a fets objectius i quines desigualtats no poden ser abordades per raons físiques, intel·lectuals, vocacionals o d'interès personal, per tal de tenir la seguretat que existeix llibertat a l'hora d'escollir.



Síntesi del missatge principal

El fet que se'ns eduqui de manera diferent i que no disposem de les mateixes oportunitats suposa, a la pràctica, que no se'ns està permetent desenvolupar plenament les nostres facultats i talents.

Procureu detectar aquells límits que se'ns imposen i que podeu superar per tal d'ocupar els espais en què veritablement voldríeu ser. Com més gran sigui la igualtat que hi ha en el vostre entorn o societat, millor serà la convivència a la feina, la política i les relacions humanes. A més, arribareu a tenir més autonomia personal, laboral i familiar, amb les vostres amistats, parelles i companys i companyes de feina.

► Reflexions complementàries

La major part dels espais socials estan classificats com "masculins" o "femenins". Veiem, per exemple, que la política és un espai ocupat gairebé del tot pels homes, i això no se sol qüestionar. També podem observar fàcilment que els àmbits on es prenen decisions i que influeixen en l'economia i la societat són dirigits per homes. Les professions d'homes tenen una valoració social més alta: per exemple tenen més prestigi els cirurgians que les metgesses de família o els enginyers que les mestres de primària. També els esports "masculinitzats", com ara el futbol, atrauen a milions de persones, mentre que els "feminitzats", com ara la natació sincronitzada, no tenen tanta repercussió social.

El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Solucionari

Homes i dones, però sobretot les dones, segueixen encara fent front a obstacles i límits que apareixen ja des de la infància quan ens diuen “això no ho fan, les nenes”, “els nens són més forts, menys sensibles, més durs...”

Els límits també existeixen quan es discrimina les dones o els homes perquè es pensa que no estan fent una feina pròpia del seu sexe; quan les empreses no permeten conciliar la vida laboral i personal; quan s’ofereix un salari més baix a una dona que està fent la mateixa feina que un home; quan s’impedeix que les dones millorin i ascendeixin a llocs de responsabilitat a les empreses. També existeixen límits quan s’imposa a les dones una moda, una estètica, una talla, un pes... i no se les valora per qui són o pel que fan.

Un dels límits més explícits que tenen les dones és el de l’anomenat **“sostre de vidre”** o barrera invisible a la que han de fer front en un moment determinat del seu desenvolupament professional, de manera que, un cop han arribat a aquest punt, en són molt poques les que aconsegueixen superar aquesta barrera i la majoria es queden estancades en la seva carrera professional.



El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Glossari

► Espai domèstic o espai familiar

- Àmbit dedicat a les tasques de la llar i a l'atenció, l'afecte i la cura de persones dependents, que normalment s'inclou dins de l'àmbit privat i s'identifica amb l'àmbit reproductiu.

► Espai públic

- Àmbit dedicat a les activitats que una persona realitza en relació amb el treball i la participació social, política i cultural.

► Divisió sexual del treball

- Repartiment social de tasques en funció del sexe, segons el qual històricament s'assigna a les dones el treball reproductiu i als homes el treball productiu.

► Estereotip de gènere

- Conjunt de clixés, concepcions, opinions o imatges generalment simplistes que uniformen les persones i adjudiquen característiques, capacitats i comportaments determinats a les dones i als homes.

Exemple: Es diu que els homes són valents, decidits, desafiants, dinàmics, racionals, francs, etc. i que les dones són submises, sensibles, passives, tendres, pacients, bondadoses, etc.

► Gènere

- Construcció social i cultural basada en les diferències biològiques entre els sexes que assigna diferents característiques emocionals, intel·lectuals i comportamentals a dones i homes, variables segons la societat i l'època històrica. A partir d'aquestes diferències biològiques, el gènere configura les relacions socials i de poder entre homes i dones.

Exemple: Tradicionalment s'ha atribuït a les dones a la funció de tenir cura dels fills i/o filles, però no hi ha cap raó biològica que expliqui per què han de ser les dones les que duquin a terme aquestes tasques de cura.

► Igualtat de gènere

- Condició de ser iguals homes i dones en les possibilitats de desenvolupament personal i en la capacitat de prendre decisions, per la qual cosa els diferents comportaments, aspiracions i necessitats de dones i d'homes són igualment considerats, valorats i afavorits.

El joc de les imatges i els espais de participació social: observa i comenta

Glossari

► Rol de gènere

- Comportament que, en una societat concreta, s'espera d'una persona per raó del seu sexe. Generalment una persona assumeix els rols de gènere i construeix la seva psicologia, afectivitat i autoestima al voltant d'aquests rols.

Exemple: Un dels rols assignats tradicionalment als homes és ser els responsables de les activitats productives i les activitats polítiques. Un dels rols assignats tradicionalment a les dones és tenir cura dels fills i/o filles, tenir cura de les persones dependents i ser la responsable de les relacions afectives.

► Sexe

- Conjunt de les diferències físiques, biològiques i anatòmiques que divideixen els individus d'una espècie en mascles i femelles.

Exemple: Les característiques biològiques determinen que només les dones pareixen i poden alletar els seus fills i/o filles.

► Sexisme

- Actitud basada en una sèrie de creences que legitimen l'hegemonia dels homes sobre les dones.

► Socialització diferencial

- Conjunt de les diferències físiques, biològiques i anatòmiques que divideixen els individus d'una espècie en mascles i femelles.

Exemple: Les característiques biològiques determinen que només les dones pareixen i poden alletar els seus fills i/o filles.

► Sostre de vidre

- Barrera invisible que dificulta l'accés de les dones al poder, als nivells de decisió i als nivells més alts de responsabilitat d'una empresa o organització a causa dels prejudicis envers les seves capacitats professionals.

Exemple: El 15,07% de la categoria "professorat d'investigació" són dones, la resta són homes. Les reials acadèmies tenen totes menys d'un 10% de presència de dones i a la Confederació Espanyola d'organitzacions Empresariales, la participació de les dones és nul·la.